Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

Pismo tygodniowe.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicji i W. Ks. Krakowskiego

wychodzi co **Poniedziałek** w objętości pół arkusza.

Nr. 2. **Poniedziałek**, dnia 15. stycznia 1877. **IV. rocznik.**

W sprawie zawiązania centralnéj Instytucyi pieniężnej dla stowarzyszeń.

(Dokończenie.)

Co do wysokości udziałów sądziłbym, ażeby najmniejszy udział wynosił bez różnicy 1.000 złr. spłacalny co najmniéj po 50 złr. kwartalnie, tak ażeby stowarzyszenia w ogóle, których dotąd trudno było skłonić do odkładania znaczniejszéj części zysków na fundusz rezerwowy, nauczyły się także powoli oglądać, jak to mówią, na „tylne koła". Rozumie się, że pomimo tego stowarzyszenie, użytkujące z kredytu, będzie obowiązane wpłacić gotówką przynajmniéj 10tą część kwoty kredytowéj na udział. Nie wypada jednak żądać na ten cel złożenia funduszów rezerwowych stowarzyszeń, które stósownie do statutów w pierwszym, czy drugim rzędzie przeznaczone są na pokrycie własnych strat i dlatego we własnéj kasie stowarzyszeń, jako rezerwa (dajmy na to w czekach Związkowego Towarzystwa), leżeć powinny; natomiast nic nie stoi na przeszkodzie, ażeby stowarzyszenia dopełniały wpłaty na udziały bądź z zysków bieżących, bądź też z funduszu obrotowego t. j. z udziałów własnych członków.

Pod względem oznaczenia maksymum udziałów zadecyduje Zgromadzenie Związku; — nadmienić tylko mogę, że n. p. Bank zaliczkowy Stanisławowski, według wszelkiego prawdopodobieństwa, ani na chwilę nie zawaha się złożyć na udział gotówką 5.000 złr., jeżeli mu wyznaczony będzie kredyt „na chwilowe nieprzewidziane potrzeby" do wysokości 20.000 złr. Jeżeliby w ten sposób oceniano zewsząd warunki łączenia się, niezawodnie, że wbrew Schulzemu i Zillerowi stanęłoby u nas w krótkim czasie wcale poważne Związkowe Towarzystwo zaliczkowe.

3. Nikt nie zaprzeczy pożyteczności wprowadzenia działu wkładek oszczędności i innych lokacyi w Związkowém Towarzystwie zaliczkowém; chodzi tylko o to, czy ten dział w stosownéj mierze, bez przeszkody i niemiłego wrażenia konkurencyi, da się kultywować wobec projektowanéj administracyi Związkowego Towarzystwa zaliczkowego łącznie z towarzystwem zaliczkowém Lwowskiém, które także prowadzi ten dział; i w stosunku do galic. Kasy Oszczędności, która tyle pomocną się okazuje dla naszych stowarzyszeń, chociaż tak poważny Instytut, jak galicyjska Kasa Oszczędności, zapewne na to reflektować nie potrzebuje i to zmienićby nie powinno jéj dotychczasowego uznania pożyteczności stowarzyszeń, ani potrzeby poparcia takowych.

Wszelako, aby ten najważniejszy prawie dział czynności przy teraźniejszych stosunkach i zwykle praktykowanéj stopie procentowéj od wkładek oszczędności po różnych zakładach, mógł się należycie rozwinąć, potrzebaby koniecznie oprócz stopy procentowéj, dajmy na to po 6 od sta, przyznać jeszcze pewną „premią" tym wkładkom, które przynajmniéj przez jeden rok cały były w obrocie. — A przyznanie tymże takiéj saméj superdywidendy, jak od udziałów, niebyłoby może za wiele i w tym celu stopę procentową od kredytów udzielonych stowarzyszeniom, śmiało podnieśćby można na $7\frac{1}{2}$ do 8% *).

Tak samo koniecznêm i korzystném będzie uzyskanie dla Związkowego Towarzystwa zaliczkowego koncesyi rządowéj do wydawania assygnat kasowych (czeków) z pewném ograniczeniem wydać się mającéj ilości tychże.

Nakoniec można rzeczywiście się spodziewać, że Związkowe Towarzystwo zaliczkowe, oprócz uzyskania poparcia ze strony Wydziału krajowego i innych Instytucyi krajowych, przyczyni się do ściślejszych związków z Towarzystwem wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie,

*) Wolałbym, aby bez skrupułów pobierano ósmy procent, — bowiem przy odpowiednêm rozwoju, może być takowy każdego czasu zmniejszony. *(P. A.)*

mając sposobność za pomocą licznych stowarzyszeń, podnosić wszędzie tę potrzebę, ażeby członkowie wszystkich stowarzyszeń już dla saméj wspólności zasad i solidarności interesów, ubezpieczali swoje własności w témże Towarzystwie, któremu pobudzenie i znaczną pomoc do rozwoju naszych stowarzyszeń już dotąd szczególnie zawdzięczać należy.

Kończąc, niech mi wolno będzie za Dr. Zgórskim powtórzyć z pełną wiarą w lepszą przyszłość, słowa: „Im więcéj Związków, tém większa będzie siła!“

W Stanisławowie, dnia 26. grudnia 1876.

Józef Urban.

Wniosek dra Zyblikiewicza
w sprawie towarzystw zaliczkowych.

W nrze 14. „Związku“ z r. z. zastanowiliśmy się nad znanym zeszłorocznym wnioskiem dra Zyblikiewicza w sprawie towarzystw zaliczkowych i umieściliśmy go w dosłownem brzmieniu wraz z odnośną rezolucyą.

Wniosek ten przekazał Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania, a tenże ankiecie dla kredytu rolniczego. W tych dniach zastanawiała się subkomisya téjże ankiety, złożona z dra T. Pilata, dra Skałkowskiego i dra Zgórskiego, nad tymże wnioskiem i postanowiła zalecić pełnéj ankiecie następujące zapatrywania:

Przedewszystkiém wypadałoby życzyć, aby powstało projektowane Związkowe Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie z filią (na razie) w Krakowie, któremuby mógł śmiało Wydział krajowy udzielić z funduszów krajowych w myśl wniosku dra Zyblikiewicza na lat dziesięć kredytu do 400.000 złr. w. a. na 6% rocznie, celem zwrócenia tego kapitału przez Związkowe Towarzystwo, a za pośrednictwem towarzystw prowincyonalnych dla gospodarstwa wiejskiego.

Gdyby jednak projektowane stowarzyszenie związkowe, mimo koniecznéj potrzeby takowegoż, nie przyszło tak prędko do skutku, to mógłby Wydział krajowy rozdzielić powyższą kwotę między stowarzyszenia w ten sposób, żeby udzielał kredytu na akta notaryalne, solidarnie zeznane, pod powyższymi warunkami kołom kredytowym, utworzonym ze stowarzyszeń. W ten sposób ugrupowałyby się słabsze stowarzyszenia około silniejszych, a już dziś wskazać by można na naturalne centra, jakieby dla takich kół się wytworzyły. Myślimy tu n. p. o Tarnopolu, Stanisławowie, Samborze, Lwowie, Przemyślu, Rzeszowie, Dąbrowéj, Gorlicach i Krakowie. Stowarzyszenia należące do takich kół kredytowych, byłyby naturalnymi wzajemnymi cenzorami, a Wydział krajowy potrzebowałby jedynie mieć baczne oko na jedno lub dwa znaczniejsze stowarzyszenia, do koła należące, aby mógł nabrać przekonania, że fundusze krajowe przez tę operacyą na żaden szwank narażone nie będą.

Pośrednictwa Rad powiatowych, o którém wspomina wniosek dra Zyblikiewicza, subkomisya żadną miarą zalecać nie może, choćby dla tego, że wedle wspomnianego wniosku pożyczkę u Wydziału krajowego zaciągać by miała Rada powiatowa, a zatém musiałby w obec kraju brać powiat zobowiązanie za tę pożyczkę, co równałoby się gwarancyi powiatu za operacye stowarzyszeń, stojących po za reprezentacyą powiatową i nie ulegających jéj kontroli.

W końcu nadmienić wypada, że subkomisya przyszła do przekonania, iż dr. Zyblikiewicz, jakkolwiek we wniosku swoim mówi o kasach zaliczkowych, miał na myśli jedynie towarzystwa zaliczkowe, o których rozwoju i popiéraniu przez instytucye krajowe, jak Towarzystwo krakowskie, gal. Kasę oszczędności i t. d. w mowie swéj tylekrotnie wspomina.

Sądzimy, że takie zapatrywanie się na wniosek dra Zyblikiewicza zupełnie zgodne jest z tendencyą i życzeniami naszych stowarzyszeń — a dla kraju naszego wynikłyby znaczne korzyści z przeprowadzenia myśli, we wniosku wyrażonéj, a tak pojętéj, jak to subkomisya uczyniła.

Ruch Stowarzyszeń.

Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego otrzymał wedle reskryptu z d. 24. z. m. l. 17.737 przyzwolenie rozciągnięcia swéj działalności na Szląsk i Bukowinę.

Wydział Związku stowarzyszeń. Dnia 12. b. m. odbyło się posiedzenie Wydziału Związku. Obecni: dr. Skałkowski, Józef Pajączkowski, Ross, Romanowicz, Żabicki i dr. Zgórski. Po załatwieniu kilku spraw wewnętrznych uchwalono wnieść memoryał do Wydziału krajowego z prośbą, aby tenże zalecił władzom autonomicznym lokacyą funduszów gminnych i powiatowych w stowarzyszeniach zaliczkowych. Memoryał ten ułożył dr. Skałkowski — podamy go w całéj osnowie w jednym z następnych numerów.

Towarzystwo zaliczkowe lwowskie. Od zawiązku, a zatém od sześciu lat dyrektorem tegoż towarzystwa jest p. Józef Pajączkowski, dyrektor Towarzystwa kredytowego ziemskiego. Działalność jego pożyteczna i pełna ofiarności nie tylko dla tegoż towarzystwa, ale w ogóle dla wszystkich naszych stowarzyszeń znaną jest powszechnie. Jest on bowiem prezesem naszego Związku i dyrektorem Towarzystwa zaliczkowego rolnego we Lwowie. Na posiedzeniu Rady zawiadowczéj Towarzystwa zaliczkowego lwowskiego dnia 10. b. m. oświadczył jednak stanowczo, iż dla stosunków rodzinnych i innych, a licznych obowiązków publicznych nadal dyrektorem tegoż towarzystwa pozostać nie może. Po wielu, a bezskutecznych naleganiach musiała w końcu Rada przyjść do przekonania, że nie można dal-

szych ofiar wymagać od p. Pajączkowskiego, a widząc słuszność jego żądania, aby po wysłużeniu drugiéj „kapitulacyi“ udzielić mu dobrze zasłużonego uwolnienia od obowiązków, które spełniał jedynie na pożytek publiczny, a z uszczerbkiem własnym — postanowiła rozglądać się za jego następcą. Zadanie to wprawdzie trudne, męża z tak wyrobioną reputacyą, z tak znaną gotowością do służby publicznéj nie tak łatwo znajdziemy — żywimy jednak nadzieję, że w obec dzisiejszego rozwoju towarzystwa osobistość gorliwa, a sumienna, którą Rada powoła w miejsce p. Pajączkowskiego, przy usilnéj pracy zdoła może utrzymać spuściznę po swoim poprzedniku, choć mu oczywiście nie dorówna. Zadanie tu ułatwi współudział tyle znakomitych mężów w naszéj pracy, a przedewszystkiém, iż p. Pajączkowski nie odmawia współudziału swego w Radzie nadzorczéj, gdzie wybitne zająć musi stanowisko. Opuszczając więc posadę dyrektora, nie opuszcza jeszcze p. Pajączkowski lwowskiego Towarzystwa, a co dla nas ważniejsza, nie opuszcza sprawy naszych stowarzyszeń, w których historyi należy mu się słusznie miejsce między założycielami i najgorliwszymi pracownikami na têm dla kraju naszego tak doniosłêm polu!

Bank zaliczkowy w Stanisławowie otrzymał już koncesyą na otworzenie działu zastawniczego na fanty.

Nowe stowarzyszenia. W Horodence zawiązał się komitet, złożony z członków Wydziału powiatowego w celu założenia Towarzystwa zaliczkowego. Sprawozdawcą komisyi jest p. Lenartowicz. — W Chodorowie zawiązano dnia 12. b. m. Towarzystwo zaliczkowe z zakresem działania na tamtéjszy powiat sądowy. — W Nowym Targu ukonstytuowało się dnia 7. b. m. Towarzystwo zaliczkowe, stow. zar. z nieogr. poręką. — Radziechowskie Towarzystwo zaliczkowe zostało zarejestrowanem uchwałą sądu złoczowskiego z dnia 7. stycznia b. r. l. 131. — W Zakliczynie zawiązano dnia 4. b. m. Towarzystwo zaliczkowe.

Bilanse stowarzyszeń zarobkowych za rok 1876.

Brzesko. Towarzystwo zaliczkowe, Spółka zarejestrowana z odpowiedzialnością nieograniczoną Obrót kasowy od 1. stycznia do 31. grudnia 1876.

a) Przychód. Udziały wpłacone przez członków: 25 502·80; wkładki złożone na rachunek bieżący: 83.224 46; wierzytelności towarzystwa: 6.666·—; pożyczki odpłacone na skrypta i weksle: 53,977·84; pożyczki odpłacone na zastawy: 6.850·—; procenta pobrane od pożyczek: 6.532·59; wpisowe od członków: 186·—; fundusz rezerwowy: 650·22; fundusz dywidendy: 600·05; depozyta: 1.000·—; Zwrot kosztów prawoych: 90·49; razem: 185.280·45.

b) Rozchód. Udziały wypłacone: 1.090·05; wkładki zwrócone: 47.682·98; wierzytelności odpłacone: 5.666·—; pożyczki udzielane na skrypta i weksle: 111.500·30; pożyczki udzielone na zastawy: 14.709·—; procenta opłacane od pożyczek i wkładek: 2.081·02; dywidenda wypłacona za rok 1875.: 600·05; koszta prawne: 99·89; koszta administracyi: 670 28; podatek: 389·21; koszta założenia: 112·76; gotówka z dniem 31. grudnia 1876.: 678·91; razem: 185.280·45.

Ogólny ruch kasowy: 370.560·90.

Drohobycz. Towarzystwo zaliczkowe, stowarzyszenie zar. z nieogr. poręką.

I. Obrót kasowy. Przychód. Udziały członków: 9.131·73; wkładki na rachunek bieżący: 12.954·94; pożyczki zaciągnięte: 29,000·—; pożyczki spłacone na skrypta i weksle: 39.093·75; pożyczki spłacone na zastawy: 1.861·—; procenta: 3.926·19; fundusz rezerwowy: 2.073·77; koszta administracyi: 137·04; czysty zysk z r. 1875.: 511·14; razem: 98.689·56. Rozchód. Udziały członków: 242·15; wkładki na rachunek bieżący: 5.591·30; Pożyczki zaciągnięte: 13.100·—; pożyczki udzielane na skrypta i weksle: 69.647·—; pożyczki udzielane na zastawy: 4.951·—; proc.: 1.449·29; koszta administracyi: 1.413·94; koszta założenia i mobiliów: 340·04; czysty zysk z r. 1875.: 511·14; gotówka z d. 31. grudnia 1876.: 1393 70; razem: 98.689·56.

Ogólny ruch kasowy: 197.379·12.

II. Rachunek strat i zysków. Straty. Procenta wypłacone: 1.499·29; procenta naprzód pobrane: 700·62; koszta administracyi: 1.276 90; 10% kosztów założenia i mobiliów: 34.—; Czysty zysk za r. 1876.: 664·88; razem: 4.175·69. Zyski. Procenta pobrane: 3.926·19; procenta naprzód wypłacone: 246·50; razem: 4.175·69.

III. Bilans. *a)* Stan czynny. Gotówka kasy z dniem 31. grudnia 1876.: 1.393·70; pożyczki udzielane na skrypta i weksle: 30.553·25; poż. udzielane na zastawy; 3.090·—; procenta na r. 1877. naprzód wypłacone: 249 59; Koszta założenia po strąceniu 10%: 306·04; razem: 35·592·49. *b)* Stan bierny. Udziały członków: 8.889 58; wkładki na rachunek bieżący: 7.363·64; pożyczki zaciągnięte: 15·900—; procenta na r. 1877. naprzód pobrane: 700·62; fundusz rezerwowy: 2.073·77; czysty zysk: 664·88; razem: 35.592·49.

Gliniany. Towarzystwo zaliczkowe, stowarzyszenie żar. z nieogr. poręką.

I. Obrót kasowy za czas od dnia 19. kwietnia do 31. grudnia 1876. Przychód. Udziały wpłacone: 3.510·80; wkładki oszczędności: 28·—; pożyczki zaciągnięte: 5.000·—; fundusz rezerwowy: 244·—; zwrot pożyczek udzielonych: 728·02; procenta pobrane: 950·96; razem: 10.461·78. Rozchód. Pożyczki udzielone: 9.907·—; procenta 160·—; koszta urządzenia i administracyi: 327·90; gotówka kasowa: 66·88; razem: 10.461·78.

Ogólny ruch kasowy: 20.923·56.

II. Rachunek strat i zysków. Straty. Procenta wypłacone; 160·56; procenta naprzód pobrane: 736·45; koszta administracyi: 29·08; 5% kosztów założenia: 14·94; zysk: 115·75; razem: 1.056·78. Zyski. Procenta pobrane: 950·96; proc. naprzód wypłacone: 105·82; razem: 1.056·78.

III. Bilans. Stan czynny. Pożyczki: 9.178·98; procenta naprzód zapłacone: 105·82; koszta urządzenia i ruchomości po strąceniu 5%: 283·88; gotówka z końcem r. 1876.: 66·88; razem: 9.635·56. Stan bierny. Fundusz rezerwowy: 244·—; udziały członków: 3.510·80; kapitały obce: 5.000·—; wkładki oszczędności z procentami: 28·56; procenta naprzód pobrane: 736·45; czysty zysk za r. 1876·: 115·75; razem: 9.635·56.

Lwów. Towarzystwo zaliczkowe, stow. zarejestr. z nieograniczoną poręką.

I. Obrót kasowy. Przychód. Udziały członków: 21.905·03; wkładki na rachunek bieżący: 502.082·23; wierzyciele wekslowi: 204·859·03; pożyczki: 556·373·81; odsetki: 31.200·32; fundusz rezerwowy: 1.892.41; koszta ruchomości: 14·—; koszta administracyi: 2.240·88; Zaliczki procesowe: 2.461·65; zaliczki notaryalne: 883·07 gotówka: 480·50; razem: 1,324.392·93. Rozchód. Udziały członków: 4.447·89; wkładki na rach. bieżący: 457.607·09; wierzyciele wekslowi: 185.242·50; pożyczki: 635.571·21; odsetki: 11.578·17; fundusz rezerwowy: 4.09; koszta ruchomości: 710·60; koszta administracyi: 9.095·34; Zaliczki procesowe: 3.372·08; zaliczki notaryalne: 859·85; czysty zysk z r. 1875.: 9.547·16; gotówka: 4·356·95; razem: 1,324.392·93.

Obrót kasowy: 2,648.785·86.

II. Rachunek strat i zysków. Straty. Odsetki za rok następny pobrane: 7.162·87; koszta ruchomości: 169.94; koszta administracyi: 6.067·73; czysty zysk: 12.100·41; razem: 25·500·95. Zyski. Odsetki: 21.871 90; odsetki na rok następny wypłacone: 638·79; odsetki za rok ubiegły zaległe: 2.990·26; razem: 25.500·95.

III. Bilans. *a)* Stan czynny. Pożyczki: 298.454·47; odsetki na rok następny wypłacone: 638·79; odsetki za rok ubiegły zaległe: 2.990 26; koszta ruchomości: 1.529·43; koszta administracyi: 844.40; zapas druków: 300·—; zaliczki procesowe: 1.599·65; gotówka: 4356·95; razem: 310.713·95. *b)* Stan bierny. Udziały członków: 81.313·12; wkładki na rachunek bieżący: 133.105·26; wierzyciele wekslowi: 70.616·53: odsetki za rok następny pobrane: 7.162·87; fundusz rezerwowy: 6.352·59; zaliczki notaryalne: 63·17; czysty zysk za r. 1876.: 12.100·41; razem: 310.713·95

Przemyśl. Towarzystwo zaliczkowe rolne, stow. zar. z nieogr. poręką.

I. Obrót kasowy. Przychód. Udziały: 3.709·50; wkładki na rach. bież.: 64.160 71; wierzyciele wekslowi: 77.100·—; pożyczki na skryyta i weksle: 246.503·82; pożyczki na zastawy: 5.050·—: odsetki: 9.960·15; fundusz rezerwowy: 331·69; koszta administracyi: 486.35; zaliczki notaryalne: 958·69; gotówka: 3.114·72; razem: 411.375·63. Rozchód Udziały członków: 290·50; wkładki na rachunek bieżący: 48.208·19; wierzyciele wekslowi: 56.800·—; pożyczki na skrypta i weksle: 291.734·—; pożyczki na zastawy: 5.050·—; odsetki: 4.962·22; koszta założenia i ruchomości: 35·50; koszta administracyi: 2.079·—; zaliczki notaryalne: 958·69; gotówka: 1,257·53; razem: 411.375·63.

Obrót k[illegible]22.751·26.

II. Ra[illegible]k strat i zysków. Straty. Odsetki za rok następny wybrane: 2.621·13; koszta założenia i ruchomości 10%: 77·22; koszta administracyi: 1.591·63; czysty zysk za r. 1876.: 2.771·30; razem: 7.061·28. Zyski. Odsetki: 6.369·56; odsetki za rok następny wypłacone: 341·32; czysty zysk na r. 1875.; 300·—; fundusz na podatki: 50 —; razem: 7.061·28.

III. Bilans. Stan czynny. Pożyczki na skrypta i weksle: 102.403·40; pożyczki na zastawy: 300·—; odsetki za rok następny wypłacone: 341·32; Koszta założenia i ruchomości: 694·97; gotówka: 1.257·53; razem: 105 997·22. Stan bierny. Udziały członków: 15.779·82; wkładki na rachunek bieżący: 45.874 64, wierzyciele wekslowi: 38.300·—; odsetki za ryk następny wybrane: 2.621·13; fundusz rezerwowy: 650·33; czysty zysk: 2.771·30; razem: 105.997·22.

Stanisławów. Spar- und Credit-Verein. Bilans. Stan czynny. Pożyczki: 21.070·92; koszta ruchomości: 432 75; koszta założenia: 475·78; gotówka: 408·99; razem 22.388·44. Stan bierny. Udziały: 8.621·82; fundusz rezerwowy: 607 —; wkładki oszczędności: 12.395·87; odsetki za rok 1876.: 126·88; odsetki za rok 1877.: 486·05; prowizye: 14 82; różne: 86 —; fundusz gwarancyjny: 50·—; razem: 22.388·44.

Przypominamy stowarzyszeniom, że termin do przedkładania władzom skarbowym wykazów za II. półrocze 1876. i opłacania należytości stęplowych i bezpośrednich w myśl ustawy z dnia 21. maja 1873. upływa dnia 31. stycznia b. r.

Zaproszenie do przedpłaty.

Z rokiem bież. rozpoczynamy IV. rocznik, licząc na poparcie stowarzyszeń.

Dotąd podtrzymywały nas jedynie subwencye krajowe, — mniemamy, że stowarzyszenia mogą już własnémi siłami pismo utrzymać — należy jedynie regularnie uiszczać należytości i zaległości, które, jak na nasze stosunki, są dość znaczne.

Cena roczna Związku wynosi: 5 zł.

Roczniki 1874, 1875, i 1876, są na składzie po cenie: 1874. za 4 zł. 1875 i 1876. po 5 zł. w. a.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski. Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.